

Zbiór Orzeczeń

POSTANOWIENIE TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 28 listopada 2013 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Karta praw podstawowych Unii Europejskiej — Prawo do skutecznego środka prawnego — Osoby prawne o celu zarobkowym — Pomoc prawna — Brak powiązania z prawem Unii — Oczywisty brak właściwości Trybunału

W sprawie C-258/13

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez 5ª Vara Cível de Lisboa (Portugalia) postanowieniem z dnia 13 marca 2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 13 maja 2013 r., w postępowaniu:

Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio Lda

przeciwko

Instituto da Segurança Social IP,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: R. Silva de Lapuerta, prezes izby, K. Lenaerts (sprawozdawca), wiceprezes Trybunału, J.L. da Cruz Vilaça, J.C. Bonichot i A. Arabadjiev, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: A. Calot Escobar,

podjąwszy, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy postanowieniem z uzasadnieniem, zgodnie z art. 53 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem,

wydaje następujące

Postanowienie

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między spółką Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio L^{da} (zwaną dalej „Sociedade Agrícola”) a Instituto da Segurança Social IP (zakładem ubezpieczeń społecznych, zwanym dalej „Instituto”) w przedmiocie odmowy przyznania przez Instituto pomocy prawnej na rzecz Sociedade Agrícola.

* Język postępowania: portugalski.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 2003/8/WE

- 3 Motyw 5 dyrektywy Rady 2003/8/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. w celu usprawnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sporach transgranicznych poprzez ustanowienie minimalnych wspólnych zasad odnoszących się do pomocy prawnej w sporach o tym charakterze (Dz.U. L 26, s. 41; sprostowanie Dz.U. L 32, s. 15) ma następujące brzmienie:

„Niniejsza dyrektywa ma na celu zachęcanie do ubiegania się o pomoc prawną w sporach transgranicznych przez osoby, które nie posiadają wystarczających środków, tam gdzie pomoc jest konieczna dla zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Powszechnie uznane prawo dostępu do wymiaru sprawiedliwości zostało także potwierdzone w art. 47 [karty]”.

- 4 Podmiotowy zakres stosowania prawa do pomocy prawnej został zdefiniowany w art. 3 ust. 1 dyrektywy 2003/8 w następujący sposób:

„Osoby fizyczne biorące udział w sporze będącym przedmiotem niniejszej dyrektywy [objętym zakresem stosowania niniejszej dyrektywy] są uprawnione do otrzymania stosownej pomocy prawnej w celu zapewnienia im skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości, zgodnie z warunkami określonymi w niniejszej dyrektywie”.

Prawo portugalskie

- 5 Ustawa nr 34/2004 z dnia 29 lipca 2004 r., zmieniona ustawą nr 47/2007 z dnia 28 sierpnia 2007 r. (zwana dalej „ustawą nr 34/2004”), ustanawia zasady dostępu do prawa i sądów oraz dokonuje transpozycji dyrektywy 2003/8 do portugalskiego porządku prawnego.

- 6 Artykuł 7 ust. 3 ustawy nr 34/2004 stanowi:

„Osoby prawne o celu zarobkowym oraz przedsiębiorstwa jednoosobowe z ograniczoną odpowiedzialnością nie są uprawnione do ubiegania się o uzyskanie pomocy prawnej”.

- 7 Prawo portugalskie zwalnia jednakże od opłat i kosztów związanych z sądowym dochodzeniem roszczeń osoby prawne o celu zarobkowym oraz przedsiębiorstwa jednoosobowe z ograniczoną odpowiedzialnością znajdujące się w sytuacji upadłości lub postępowania naprawczego.

Postanowienie odsyłające i pytanie prejudycjalne

- 8 Sociedade Agrícola, z siedzibą w Lizbonie (Portugalia), jest osobą prawną o celu zarobkowym.
- 9 W dniu 15 stycznia 2013 r. wspomniana spółka zwróciła się do Instituto, który jest właściwym organem administracyjnym w tym zakresie, o przyznanie jej pomocy prawnej w postaci zwolnienia z opłat sądowych i innych kosztów postępowania oraz o wyznaczenie i opłacenie adwokata, powołując się na zamiar wytoczenia powództwa na kwotę 52 500 EUR.
- 10 Instituto uznał jednak ów wniosek o przyznanie pomocy prawnej za oczywiście niedopuszczalny z tego względu, że zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy nr 34/2004 osoby prawne o celu zarobkowym nie są uprawnione do ubiegania się o uzyskanie pomocy prawnej.

- 11 Sociedade Agrícola wniosła odwołanie od decyzji Instituto do 5ª Vara Cível de Lisboa, domagając się decyzji o skierowaniu do Trybunału odesłania prejudycjalnego celem uzyskania rozstrzygnięcia w przedmiocie wykładni art. 47 karty.
- 12 Zgodnie ze stanowiskiem sądu odsyłającego do rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym zastosowanie znajduje wyrok Trybunału z dnia 22 grudnia 2010 r. w sprawie C-279/09 DEB, Zb.Orz. s. I-13849. Sąd odsyłający wskazuje jednak, że wyrok ten wymaga doprecyzowania w odniesieniu do osób prawnych o celu zarobkowym.
- 13 W tych okolicznościach 5ª Vara Cível de Lisboa postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
 - „1) Czy art. 47 [karty], który ustanawia prawo do rzeczywistej ochrony sądowej [skutecznej ochrony sądowej] sprzeciwia się istnieniu prawa krajowego, które odmawia przyznania osobom prawnym o celach zarobkowych pomocy prawnej?
 - 2) Czy art. 47 [karty] powinien być interpretowany w ten sposób, iż należy uznać, że zostało zapewnione prawo do skutecznej ochrony sądowej, gdy prawo wewnętrzne państwa członkowskiego, pomimo że wyłącza osoby prawne o celach zarobkowych z możliwości udzielenia im bezpłatnej pomocy prawnej [udzielenia im pomocy prawnej], przyznaje im automatycznie zwolnienie z kosztów i wydatków związanych z dochodzeniem przed sądem roszczeń w przypadku upadłości lub postępowania naprawczego?”.

W przedmiocie właściwości Trybunału

- 14 Zgodnie z art. 53 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem, jeżeli Trybunał jest oczywiście niewłaściwy do rozpoznania sprawy, może w każdej chwili, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, wydać postanowienie z uzasadnieniem, bez dalszych czynności procesowych.
- 15 Przepis ten należy zastosować w niniejszej sprawie.
- 16 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach odesłania prejudycjalnego na mocy art. 267 TFUE Trybunał może dokonywać wykładni prawa Unii wyłącznie w granicach przyznanej mu właściwości (zob. wyrok z dnia 5 października 2010 r. w sprawie C-400/10 PPU McB., Zb.Orz. s. I-8965, pkt 51; postanowienie z dnia 6 czerwca 2013 r. w sprawie C-14/13 Cholakova, pkt 21).
- 17 Pytania prejudycjalne dotyczą wykładni art. 47 karty.
- 18 W tej kwestii należy przypomnieć, że zakres stosowania karty w odniesieniu do działań państw członkowskich został określony w jej art. 51 ust. 1, zgodnie z którym postanowienia karty mają zastosowanie do państw członkowskich tylko w sytuacji, gdy stosują one prawo Unii (wyrok z dnia 26 lutego 2013 r. w sprawie C-617/10 Åkerberg Fransson, pkt 17).
- 19 Wspomniany artykuł potwierdza tym samym utrwalone orzecznictwo, zgodnie z którym prawa podstawowe chronione w porządku prawnym Unii znajdują zastosowanie we wszystkich sytuacjach podlegających prawu Unii, ale nie poza takimi sytuacjami (zob. podobnie postanowienie z dnia 14 grudnia 2011 r. w sprawach połączonych C-483/11 i C-484/11 Boncea i in., pkt 29; a także ww. wyrok w sprawie Åkerberg Fransson, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 20 Natomiast jeżeli stan prawny nie jest objęty zakresem stosowania prawa Unii, Trybunał nie jest właściwy do jego oceny, a przytaczane ewentualnie postanowienia karty nie mogą stanowić samodzielnej podstawy do nadania mu takiej właściwości (zob. podobnie postanowienie z dnia 12 lipca 2012 r. w sprawie C-466/11 Currà i in., pkt 26; a także ww. wyrok w sprawie Åkerberg Fransson, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 21 Postanowienie odsyłające nie zawiera tymczasem żadnego konkretnego elementu pozwalającego przyjąć, że przedmiotem postępowania głównego jest wykładnia lub stosowanie przepisu prawa Unii innego niż postanowienia zawarte w karcie (zobacz postanowienia z dnia 7 lutego 2013 r.: w sprawie C-498/12 Pedone, pkt 14; w sprawie C-499/12 Gentile, pkt 14; a także z dnia 8 maja 2013 r. w sprawie C-73/13 T, pkt 13).
- 22 Mając bowiem na uwadze okoliczność, że dyrektywa 2003/8 nie przewiduje przyznania pomocy prawnej osobom prawnym (zob. ww. wyrok w sprawie DEB, pkt 43), należy wskazać, po pierwsze, że dyrektywa ta nie znajduje zastosowania do sporu w postępowaniu głównym.
- 23 Po drugie, należy stwierdzić, że w odróżnieniu od sprawy DEB, w której został wydany wspomniany powyżej wyrok i w której Trybunał dokonał wykładni art. 47 karty w ramach postępowania o stwierdzenie odpowiedzialności państwa wszczętego w oparciu o prawo Unii, postanowienie odsyłające w niniejszej sprawie nie zawiera żadnego konkretnego elementu pozwalającego przyjąć, że Sociedade Agrícola złożyła wnioski o przyznanie jej pomocy prawnej do celów powództwa mającego za przedmiot ochronę praw przyznanych jej przez prawo Unii.
- 24 Wobec powyższego należy stwierdzić, że Trybunał jest oczywiście niewłaściwy do udzielenia odpowiedzi na pytania przedłożone przez 5ª Vara Cível de Lisboa.

W przedmiocie kosztów

- 25 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

Trybunał jest oczywiście niewłaściwy do udzielenia odpowiedzi na pytania przedłożone w trybie prejudycjalnym przez 5ª Vara Cível de Lisboa (Portugalia) postanowieniem z dnia 13 marca 2013 r. (sprawa C-258/13).

Podpisy